

Universiteit
Leiden
The Netherlands

EG' 92 ten onder? Of: "In Oost reist de democratie" Europa '92 cyclus
Zandbergen, F.

Citation

Zandbergen, F. (1989). EG' 92 ten onder? Of: "In Oost reist de democratie": Europa '92 cyclus. *Bestuurskundige Berichten*, 4(5), 8-9. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233267>

Version: Publisher's Version

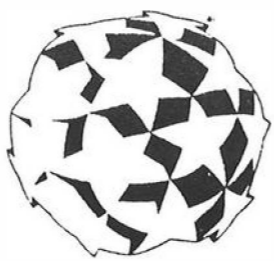
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233267>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

EG '92 TEN ONDER?

OF: "IN OOST REIST DE DEMOCRATIE"

EUROPA 1992

Heeft West-Duitsland meer aandacht voor de DDR dan voor Europa '92? En de Oosteuropese markt, wordt dat een gezamenlijk project of begint ieder voor zich? Eenheid of geen eenheid, dat is hier het probleem!

FRITHJOF ZANDBERGEN

Tot voor kort had "eenwording" alleen betrekking op West-Europa. De zin daarvan ligt vooral daarin, een economische macht te worden tegenover die van Japan en de Verenigde Staten. Men wil hier niet meer tegen elkaar uitgespeeld worden en hoopt gezamenlijk de boot nog te halen om een rol te spelen op de wereldmarkt. Daarvoor moest er een Europese interne markt komen om van daaruit de wereld te veroveren. Dat vereist een afstemming van de onderlinge regelgeving. Hiervoor worden overkoepelende Europese lichamen in het leven geroepen, die de afstemming proberen te realiseren en te coördineren.

IJZEREN GREEP

Oost-Europa daarentegen was in die tijd in een ijzeren greep. Eén die weliswaar aan de oppervlakte begon te roesten, maar niettemin zeer sterk leek. De communistische en socialistische dictaturen spreidden hun macht ten toon ondanks de sterker wordende geluiden van verzet. Laat ik beginnen met de proclamatie van de "Republiek Hongarije" in plaats van de "Volksrepubliek Hongarije". Van de van te voren ingetreden versoepeling van in Hongarije maakten veel DDR-burgers gebruik. Zij verlieten via Hongarije, daarheen was reizen voor hen toegestaan, de DDR om via Oostenrijk West-Duitsland te bereiken. Op het hoogtepunt van deze leegloop bereikten 400 DDR-burgers per uur een Oostenrijks-Duitse grenspost. Overal in het land waren onlusten. De situatie werd onhoudbaar en Honecker, de president, trad af. In de hoek gedreven ging de regering overstap en kondigde een dialoog aan met de hervormingsgezinden, om samen de DDR weer op poten te zetten. Het bewijs van deze goede wil kwam op 9 november 1989 in de vorm van vrij reizen voor iedere DDR-burger.

In Bulgarije werd het oude partijhoofd afgevoerd door een hervormingsgezindere kandidaat. In Tschechoslowakije eist het volk vrijheid en strijdt het voor een nieuwe lente. Heel het Oostblok ondergaat een democratiseringsgolf.

GEVOLGEN

Het Westen beziet dit alles en vraagt zich af of dit wel goed gaat. Hoe zal het Oosten dit allemaal realiseren en wat zijn de gevolgen voor zowel Oost als West? In het Westen vreest men

dat West-Duitsland z'n aandacht volledig op de DDR zal richten. Dat zou dan tot gevolg hebben, dat West-Duitsland afspraken met betrekking tot Europa '92 op de tweede plaats zal zetten; ja, misschien zelfs zal vergeten of halfbakken nakomen. Bovendien vreest men, met de geschiedenis in het achterhoofd, dat er een "Wiedervereinigung" tussen de beide Duitslanden plaats zal vinden.

Wat de aandacht voor Europa '92 betreft hebben zowel Kohl als Genscher in hun toespraak van 10 november 1989 aan de Berlijnse muur benadrukt, dat West-Duitsland zich zal houden aan alle gemaakte afspraken. De BRD wil de DDR niet gaan paternaliseren, maar de DDR wil ook niet overspoeld worden. In de DDR wil men orde op zaken stellen. Het zal zelf wel aankloppen als het hulp nodig heeft. De BRD wil niets liever, aangezien ze zo van een afstand kan helpen zonder dat haar eigen economie ten gronde gaat. Een Duitse eenwording zou een economische chaos van jewelste veroorzaken, door de geweldige achterstand van de DDR-economie. Niet alleen de economie van de DDR, maar die van het hele Oostblok heeft een achterstand. In Oost-Europa zal dus de vraag naar nieuwe technologie toenemen. Dat houdt in dat er voor West-Europa een grote markt bij komt. Niet alleen technologie zal erg gewild zijn, maar ook de producenten in het Westen, die consumptiegoederen produceren, zullen een goede afzetmarkt kunnen vinden in de loop der jaren.

AANBIEDINGSPROGRAMMA

De vraag is nu alleen: "Gaat West-Europa die markt gezamenlijk aan of breekt er een concurrentiestrijd uit tussen de Westeuropese landen?" Wat de technologie betreft, zijn de know-how en de kwaliteit niet evenredig verdeeld over West-Europa. Alleen dat zou al een punt van wrijving kunnen geven. Bij het gezamenlijk opstellen van het aanbiedingsprogramma moet worden bepaald hoeveel ieder van een goed bijdraagt. Moet dan gekeken worden naar dat ieder land van een goed evenveel bijdraagt, of dat degene met kwalitatief het beste product het meeste of alles bijdraagt? Het zou wel eens kunnen dat één van de lidstaten economisch het meest profiteert. Wanneer West-Europa fondsen beschikbaar stelt voor de ontwikkeling van Oost-Europa zou oneigenlijk gebruik kunnen ontstaan. Deze fondsen, die in een speciale bank bijeen gebracht worden, kunnen gebruikt worden om bij een lidstaat te kopen. Het geld dat door alle lidstaten beschikbaar gesteld wordt, wordt dan bij een, of enkele lidstaten besteed. De anderen zullen wel rente ontvangen, maar helemaal de bedoeling is dat toch niet. Het beste lijkt me dus dat er jointventures worden aangegaan,

hetgeen bij de waarschijnlijke omvang van de orders ook noodzakelijk zal zijn. Een andere mogelijkheid is dat op elk product- of vakgebied tussen de lidstaten een verdeling wordt gemaakt wie met Oostbloklanden in zee gaat. Die verdeling kan dan voor autofabrieken anders zijn dan voor textielabrieken. Er zouden op economisch gebied wel eens grote spanningen tussen de Europa '92 lidstaten kunnen ontstaan. Het idee dat Oost-Europa kan meedoen in Europa '92 is nog onmogelijk. De Oostbloklanden zullen eerst op zo'n economisch niveau moeten komen dat ze een volwaardige partner kunnen zijn. Oost geeft de Westeconomie natuurlijk wel een prikkel door veel te gaan afnemen, waardoor ze meebouwt aan een sterk Europa. Een Oost-Europa '92 zullen we

KATARCHISME

Veroordeeld tot en verzet op verkeerd woordgebruik en introductie van oude neologismen steek ik van wal noch kant.

Het verschijnsel dat een continu bezit neemt van een actief gedeelte van mijn hersenen heet daar katarchisme. Wat is het dat ik waarneem? Mensen zijn op zoek naar een duidelijk kader waarin geleefd kan worden. Het kader is ingekleurd door stevige leiding. Zelfstandigheid wordt maar al te graag opgegeven of ingeleverd. Op zoek naar een passieve plaats zonder verantwoordelijkheden, nestelt men zich onder de vleugels van de dominante moeder-vogel.

Mijn stelling is dat men zich hierdoor op den duur in de nesten werkt. Gebrek aan verantwoording bij en door de massa leidt tot een willoos geheel dat ontspooit zodra leiding wegvalt. Het kan toch niet zo zijn dat mensen met een niet geringe hoeveelheid kennis en intelligentie zich alsmaar willen voegen onder leiding, stevige leiding. Voorbeelden zijn te geven.

Met het opzetten van een collectief voor ouderejaars bestuurskunde-studenten bereikte ons teikens weer de vraag hoe dit bestuurd zou gaan worden. Ons antwoord was steevast dat de mensen zelf actief gaan worden en steeds projectsgewijs eigen grenzen trekken, eigen mogelijkheden verkennen en zelf leiding nemen. Ongelovige ogen staren ons aan. "Dit is toch zeker geen schets voor de huidige tijd? Zestiger jaren, dat kan. Maar nu, hier, nee!"

Duidelijker is nog de huidige minister-president. De man gaat zijn derde regeerperiode in. Als een mono-pickup speelt hij de politieke

waarschijnlijk ook niet krijgen. Er is geen noodzaak meer om zich te verenigen door druk of bedreiging en economisch gezien zou de lamme de blinde moeten gaan helpen. Maar wie weet hoe een koe een haas vangt.

Afsluitend worden gezegd, dat ondanks allerlei mogelijke uiteenrijvende krachten de Economische Gemeenschap er een grote taak bij heeft gekregen; het Oosten helpen. Deze taak werd heel spontaan aanvaard. Het is te vergelijken met de BRD en de DDR, je zou zogezeegd kunnen spreken van het streven naar een "Wiedervereinigung" van heel Europa.

plaatjes af. Of de groeven links of rechts aangeven maakt niet uit. Het uiteindelijke geluid komt uit het midden. De kracht, de nadrukkelijke presidentiële houding, het duidelijke boven de rest staan. Het wordt allemaal bewonderd. De krachtige mens geeft duidelijk leiding. Daar houdt men van.

Oorzaken voor dit verschijnsel dat zich als een golfbeweging door de geschiedenis voortplant, zijn mij niet bekend. Misschien zijn er voor de huidige beweging verbanden te leggen met secularisering, verlies van zekerheden of angst daarvoor. Het doet me alles denken aan Belgische landlopers (De Tijd, week 44). Eenmaal opgenomen in een quasi-gevangenisstructuur, wordt door hen vrijheid niet meer op prijs gesteld.

Ben ik dan voor totale chaos, anarchie? Welnee! Hoop is er dat een prikkel gegeven kan worden die velen wekt uit hun passiviteit. Uitbarstingen van creativiteit die de geesten van tijdgenoten weer zelf leren creëren.

*Gij zijt als appels aan een boom
Durf te vallen
Een boom kan uit U ontspruiten
Wellicht
Vruchtendragend
In de tijd na nu.*

Henk de Jong